

TTA LØGSTØR 1975-1988

Nr. 27

Specialhæfte ved Kirsten Dufour, Finn Thybo Andersen og Marianne Søgaard Sørensen

Tak til Marianne Wendt og Brett Bloom

N55, Skt. Annæ Gade 22 st. tv., 1416 København K, DK

Telefon/fax: +45 33 91 27 28

E-mail: n55@n55.dk

Homepage: www.n55.dk

Udgivet med støtte fra Kulturministeriets bevilling til almenkulturelle tidsskrifter

ISSN nr. 1396-7738

August 1999

TEKSTER

Tilegnet

Karsten, Rita, Flemming, Lotte, Sofie, John, Eva, Lars, Lis, Per, Per, Lone,
Mike, Knud Erik, Klaus, Lissa, Susanne, Nathalie, Solvej, Louise, Birthe
og alle der iøvrigt var med

samt vennerne i Viborg, Odense, Ollerup og i IMCC

samt mindet om

Jens Burmeister, Knud Jensen, Sofus Dufour Andersen, Tove Dyrman og
Karsten Drejer

Indhold:

Kirsten Dufour:

Aktiviteternes naturlige rækkefølge:
En Klunsergruppe i Nordjylland, HVEM var vi,
Kanonklubben
Haven 1969/1970:
7 Kvindebilleder april 1970:
Osloturen Maj 1970
Hudegården sommeren 1970
HVAD var den aktuelle situation
Tøj til Afrika
Folkemusikken: 1971 - 93
og HVOR kom ideen fra:
Forbrugersamfundets opståen
Interaktiviteten i klunserarbejdet

Finn Thybo Andersen:

Om den antiimperialistiske solidaritetsgruppe Tøj Til Afrika Løgstør
Hvem og hvormange var vi og det daglige arbejde
Forudsætninger for det Antiimperialistiske Solidaritetsarbejde
Tøj Til Afrika Løgstør dannes
Samarbejdet med Tøj Til Afrika i København, og bruddet med dem
Samarbejdet med Tvind, UFF og Loppemarkedet i Bislev
Valg af nyt støttemål
Samarbejdet med eritreanerne
Samarbejde med IMCC og Folkekirkens Nødhjælp
Samarbejde med Klunsergruppen i Ollerup og Antiimperialistisk solidaritet
i Odense og Viborg. Seminarier.
Tøj til Afrika opløses 1987 - 88
Noter

Marianne Søgaard Sørensen:

At være til nytte - om et humanitært, et økologisk og et (manglende) politisk perspektiv på tøjarbejdet.

Appendix: Rejsen til Eritrea 1885. Ved Finn Thybo Andersen
Skema over forsendelser
Skema over økonomisk støtte
Litteraturliste: Bøger med særlig betydning for TTAL

KIRSTEN DUFOUR:

Aktiviteternes naturlige rækkefølge, idet “intet kommer af hvadsomhelst men er en fortsættelse af tidligere sammenhænge og processer” (citater Jytte Rex).

En Klunsergruppe i Nordjylland, HVEM var vi, HVAD var den aktuelle situation og HVOR kom ideen fra:

HVEM var vi :

To kunstnere som i 1971 forlod storbyen for med “den lille røde” i hånden at tage ud på landet som rødgardisterne i Maokina havde gjort, stå af hesten, plukke en blomst eller blive i 10 år, det sidste gjorde vi.

Finn og jeg kom fra Kunstakademiet i København, hvor vi havde gået til 1970. Her havde Finn været med til at starte en eksperimenterende elevgruppe, Kanonklubben hed den, som jeg senere også sluttede mig til. Navnet kom af den kendsgerning at de havde købt et super8 mm kamera af mærket Canon, et navn som på en uhøjtidelig måde betegnede en gruppe unge rebelske akademi elever, som i tidens ånd ville vælte systemet og som krævede en professorløs afdeling, hvad vi også fik i en kort periode og som søgte efter nye veje at udvikle kunstværket, inspireret af eksperimentalskolen (hvor Finn også havde gået) og Fluxus, som begge markerede sig stærkt i det københavnske kunstliv i 60'erne.

Kanonklubben

Foruden et stort antal enkeltmands' og kollektive (kameraet gik fra hånd til hånd) super8 film, som alle var kendetegnet ved at de på en fin poetisk og smukt registrerende, mer eller mindre projektorienteret måde, beskrev den verden som omgav os, med en forkærlighed for de jævne, uhøjtidelige miljøer. Vi opfandt dogmerne, med det håndholdte kamera og ingen smart redigering senere. Lyden blev siden fundet i musikkens verden og ved forevisningen afspillet samtidig med filmene på den tids båndoptagere/afspillere: en Tandberg.

Foruden filmene var der 2 store fælles projekter: Haven og 7 Kvindebilleder.

Haven 1969/70

I stedet for en udstilling af værker i gangene på det nybyggede eliteprojekt Peter Lykkecenteret på Amager, en sidste station for gamle fra Københavns brokvarterer, gik vi ind og skabte en have i en atriumgård, helt i overensstemmelse med de gamles ønsker og drømme om en sådan.

Fra de nedlagte kolonihaver hentede vi om efteråret stauder, buske og blomsterløg og sågar et 8-kantet havehus, som i det tidlige forår blev geninstalleret i en yndig have med sø, bro, stenhøj, havehus. Af de i jorden under udgravningen fundne skår fra gamle fajancestel blev der sammen med beboerne støbt et smukt fuglebad. Gruppen blev under denne aktion kraftigt udvidet. Vi var mange der arbejdede med at anlægge haven, betalt med normal timeløn af penge fra forskellige fonde bl. a. Carlsbergfondet. Haven eksisterer stadig og kan idag ses, næsten 30 år efter den blev “bygget”. Hele projektet kan karakteriseres ved en stor åbenhed i formidling af vore ideer ved helt at indtænke publikum i værket. Vi var på det tidspunkt en ny comet på kunstscenen.

7 Kvindebilleder April 1970

Luderen, Opvasken, Skønhedssalonen, Bryllupskagen, Forsvaret, Kjortlerne, Lejrene.

Vi kan idag 1999 bryste os af at 7 Kvindebilleder var den første kvindeudstilling i Danmark i den nystartede rødstrømpe -periode (Rødstrømpebevægelsen havde sit første konstituerende møde i Charlottenborgs festsal, samme uge som 7 Kvindebilleder blev vist i Rådskælderen, altså i samme bygning, så vi deltog naturligtvis), men måske var den også verdens første kvindeudstilling, da den helt klart kom før de amerikanske feministers udstillinger i 70'erne¹.

Der var heller ikke nogen der ville have udstillingen, så efter lang tids for-gæves forsøg, blev den afholdt i Rådskælderen på Charlottenborg, som på det tidspunkt var både elevrådets lokaler og udstillingssted. 7 Kvindebilleder blev en udstilling, som med 7 tableauer beskrev kvinders isolerede og undertrykte situation i samfundet og sluttede med at komme med nogle bud på, sammen med andre kvinder, at skabe nye sammenhænge.

(“at kvinder ikke er åndeligt skabende væsner, kunsthåndværk er de gode til, men sådan rigtig kunst har de ikke åndelig og intellektuel kapacitet til, er et dogme som man stadig har indtryk af eksisterer i bedste velgående i hvert fald hos de offentlige institutioner - omend under mere maskerede former.” Citat Jytte Rex, i “Billedet som Kampmiddel” - se litteratur liste.)

En fotodokumentation blev afslutningen på kvindeudstillingen, og herfra opstod der to modsatte holdninger som blev afgørende for de efterfølgende projekter og tiltag op gennem 70'erne og i de videre forløb og stillingstagninger, og som i høj grad var en forudsætning for at vi startede Tøj til Afri-

ka. Disse holdninger lå måske på et politisk sted: på den ene side beskrivelse af den borgerlige kvindes undertrykkelse, som senere blev hovedkernen i rødstrømpebevægelsen med nye samlivsformer, opløsningen af kernefamilien og eksperimenter med kollektivet, og på den anden side solidaritet med kvinder ude i verden og fra andre samfundslag og klasser.

Osloturen Maj 1970

Finn og Per Bille, også en af hovedkræfterne i Kanonklubben, blev inviteret med på Nordisk Ungdomsbiennale i Oslo og besluttede at købe 50 retur-billetter til Oslobåden og dele dem ud til 50 unge (mest billedkunstnere, musikere og arkitekter). De skulle så installeres i kunstmuseet i Oslo, som et værk, sammen med unge fra Oslo som blev inviteret til at deltage i en spilsammen-koncert med musikere fra begge hovedstæder, som blev afholdt samme aften. Vi havde Furkåben med fra København, med Hans Vinding. Inden da nåede flokken at lave voldsomt postyr i den norske hovedstad, idet alle udstyret med røde hovedbånd som indianere og røde bannere (det havde lige været 1. maj) blev fotograferet foran byens banker og seværdigheder med et kæmpe banner hvorpå der stod ALVERDENs FOLK FOREN JER. Vi blev om aftenen fjernet fra museet og installeret i en fjeldhytte for næste dag at rejse hjem. For os blev det det endelige brud med kunstverdenen og vi rykkede direkte efter ankomsten til København ind på Hudegården, sammen med mange andre Oslofarere.

Hudegården sommeren 1970

-en boligbesættelse på Vesterbro styret af »Slumstormerne« fra kontoret i Magstræde. Hudegården blev det næste projekt, med fællesmøder hvor fælles beslutninger blev diskuteret og vedtaget; om organiseringen (lægekonsultation, café og restaurant) og opretholdelsen af besættelsen (barrikadering og vagtværn) og politiske tiltag (demonstrationer), men hvor hovedopgaverne var at skabe en alternativ byggelejeplads for kvarterets børn og Københavns første udflytterbørnehave. En politisk aktion, en kollektiv boligform og et lokalt/socialt projekt.

HVAD var den aktuelle situation?

Væk fra storbyen med de mange muligheder og isoleret fra mennesker med samme ideer, sat ud i en helt anden samfundsstruktur, skulle vi finde nye muligheder, ikke kun til at opretholde vort eget liv, men også til at fortsætte den forskning i samfundsudviklende muligheder som det at arbejde kunstnerisk, kreativt jo er i bund og grund. Det vil sige, at uden den voldsomme

daglige påvirkning fra et kulturcentrum opstod der et tomrum, hvor nye ideer kunne opstå.

Der var grupper (bl.a. Det ny samfund) som kom til Nordjylland for at eksperimentere med alternative samfundsstrukturer. Man dannede små lukkede samfund, hvor man indenfor indhegningen kunne bygge ny spændende arkitektur, kollektiver etc. (Frøstrupplejren). Livø besættelsen var en politisk/æstetisk aktion med kollektivtanken og dyrken sine egne grøntsager som ide.

Men vi havde besluttet at lære af folket, d.v.s. ikke at isolere os, men intervenere i/ integrere os selv i lokalbefolkningen.

Folkemusikken 1971-93

Vi begyndte at spille folkemusik med gamle folk på egnen, en kunstart som havde overlevet i bondebefolkningen ubrudt fra tidligere tider fra generation til generation. Himmerland var kendt for sine mange musikere. Vores nærmeste nabo var musiker, han spillede harmonika og faderen violin, og den kendte Rask polka, blev i 30'erne komponeret af en af egnens fineste musikere, som havde boet i et lille nabohusmandsted, hvor sønnen Rask stadig boede. I en lyseblå kiste oppe på loftet lå de gamle noder (vor værdifulde kulturelle arv) og blev ædt op af alskens kryb.

I Rebil på spillemandsmuseet, var der hver mandag orkesterspil for spille-mænd og der tog vi hen en gang om ugen i flere år og lærte såvel musikken som musikerne at kende. Siden begyndte vi at spille til folkedans i de lokale foreninger.

HVOR kom ideen fra?

Tøj til Afrika opstod i dette æstetiske og politiske tomrum. Det var et projekt, som kunne lade sig gøre, som var realiserbart i 70'erne.

Vi søgte et sted hvorfra lokalbefolkningen kunne deltage aktivt i en social humanistisk /politisk handling.

En dag læste vi i et alternativt arkitekturblad om Emmaus Bjørkås, en svensk klunsergruppe i Småland som sendte brugt tøj til befrielsesbevægelserne i den tredje verden.

Klunserarbejdet var designet til netop denne funktion, da vi kunne benytte ressourcer, traditioner der allerede eksisterede, vi skulle bare henvende os, derfor var der aldrig problemer med at få tøj og loppemarkedseffekter. Indsamlinger til nødhjælp og ydre missionsarbejde var en gammel tradition i Indremissionen, som havde stærke rødder i lokalbefolkningen. Det var en helt forståelig og medmenneskelig handling at aflevere sit gamle udslidte tøj til mennesker i nød (Frelsens Hær, Røde Kors etc.).

Forbrugersamfundets opståen

Den velstand der opstod i 60'erne efter en kæmpe eksplosion på arbejdsmarkedet medførte at to i en familie tjente penge og forbruget eskalerede i takt med at industrien spyttede kolossale mængder af nye varer ud. Man ville have nyt, selv når det gamle ikke var slidt op, der opstod et kæmpe overskud.

Interaktiviteten i Klunserarbejdet

Ved at indsamle overskuddet og genbruge det til humanitære formål, løste vi flere problemer på en gang, idet vi samtidig kunne bevidstgøre folk om forhold i andre dele af verden og inddrage dem i en handling, i projektet, i værket. Gennem tøjindsamlings sedler som blev delt ud ved husstandene og pressemeddelelser i aviser og nærradioer som dækkede hele landsdelen om de store årlige loppemarkeder oplyste vi om de politiske forhold i de lande hvor vi støttede befrielsesbevægelserne, og om at tøjet blev givet til befrielsesbevægelserne som fordelte det i flygtningelejrene som de havde taget ansvaret for.

Endelig og ikke mindst væsentligt, på grund af deres kolossale indsats, kom gruppens kerne, som deltog aktivt i det daglige arbejde, fra lokalsamfundet. Det var vores udgangspunkt at *Tøj til Afrika* skulle være både et lokalt/socialt og et politisk/globalt projekt, og her adskilte vi os radikalt fra de andre solidaritetsgrupper i Danmark, som vi senere fik et tæt samarbejde med.

Note:

1: "The Power of Feminist Art", 1994, Harry N. Abrahams, N.Y.

FINN THYBO ANDERSEN:

Om den antiimperialistiske solidaritetsgruppe Tøj Til Afrika Løgstør:

Foreningen Tøj Til Afrika Løgstør var en praktisk arbejdende antiimperialistisk solidaritetsgruppe der arbejdede i Vesthimmerland og Aalborgområdet fra 1975 til ca 1987.

Det virker lidt underligt at bruge disse ord i dag 24 år efter.

Set bagud synes jeg aktiviteten var flot, men den bagvedliggende tænkning lidt firkantet.

"How to improve the World" hedder et essay af den amerikanske eksperimentale komponist John Cage, og det var i al beskedenhed hvad det handlede om: Hvordan forbedrer vi den verden vi lever i?

At vi i en periode troede, at vi i marxismen havde et redskab til at forstå og forbedre verden er en ting. Noget andet er, at vi ved egen hjælp og diskussioner viklede os ud af den igen.

Tilbage står hvad vi rent faktisk gjorde.

Som kunstner ved jeg, at de tanker der ligger bag et værk og selve værket er to forskellige ting. Men jeg har ikke fundet nogen form, hvorunder jeg kan berette uden også at bruge denne tids terminologi, så læseren må æde historien, sådan som den nu er.

Udtrykket: "praktisk arbejdende" skal forstås helt bogstaveligt, idet gruppens hovedaktivitet var indsamling, sortering og forsendelse af effekter til fordel for befrielsesbevægelser i den tredje verden, der kæmpede for national selvstændighed.

I løbet af de 12 år gruppen fungerede, blev der fra Løgstør sendt til befrielsesbevægelser i den tredje verden, hovedsageligt ZANU(befrielsesbevægelsen i Zimbabwe) og ERA (den eritreanske hjælpeorganisation):

112 tons tøj og sko

30 symaskiner

En tandlægeklinik

3 operationsborde

15 hospitalssenge

17 kørestole

27 colli med andet hospitalsudstyr

39 colli med legetøj

30 colli undervisningsmateriale

Hvis værdien pr. kg tøj sættes til 30 kr., svarer det til en værdi på 3.373.260 kr.

I samme periode rejste gruppen et kontant beløb på 447.911,- kr til fordel for vore støttemål.

Tilsammen giver disse to beløb 3.829.171,- kr. - eller næsten 4 mill kr fra solidaritetsgruppen i Løgstør til befrielsesbevægelser i den tredje verden.

Disse midler blev fremskaffet ved forskellige former for klunservirksomhed som:

husstandsindsamlinger

forespørgsler på hospitaler og andre relevante steder

folk der selv indleverede effekter

oprydning i dødsbo

salg fra brugtøjsboder på Grøntorvet i Aalborg samt ved markeder og byfester i lokalområdet.

Sidst, men ikke mindst, ved afholdelse af loppemarkeder.

Hvem og hvormange var vi og det daglige arbejde:

Antallet af medlemmer svingede mellem ca. 7 - 8 stykker og 14 - 15 stykker. At være medlem betød at man betalte kontingent. Vi ville kunne sige at alle midler der blev indsamlede gik ubeskåret til vore støttemål og derfor betalte vi alle administrative udgifter ud af vores kontingent (En undtagelse derfra var vores loppemarkeder, som havde helt separate regnskaber). Udover medlemmerne var der en kreds af sympatisører, vi kunne trække på, når vi havde større arrangementer.

Medlemmerne blev rekrutteret blandt venner og arbejdskammerater og venners venner. Andre havde hørt om vores arbejde og meldte sig selv. Det var lokale og tilflyttere, lærere, landmænd, ufaglærte, sygemedhjælpere, en ergoterapeut, en sekretær, en børnehavelærerinde osv., som politisk lå fra partiet Venstre til venstresocialister.

Arbejdet bestod i:

1. En ugentlig sorterings- og pakkeaften i vore lokaler på Løgstør gl. skole
2. En gang om måneden havde vi sorteringsweekends.
3. Torvedag. På skift tog vi ind for at stå på torvet i Aalborg en lørdag formiddag, for at sælge brugt tøj. For hver enkelt var det ca. en gang om måneden.
4. Studiekreds ca. hver 14. dag.
5. Foredragsvirksomhed. Vi tog bl.a. ud, mest på højskoler og læreanstalter og fortalte om vort støttemål, f.eks Eritrea og om vort arbejde. Sådanne foredrag kombineredes ofte med hvervning af folk til et specifikt formål, f.eks en indsamling.

Dertil kom loppemarkederne i Hornum. Foruden planlægningsarbejdet betød sådan et loppemarked fire weekender om foråret til seddeluddeling og indsamling plus ca 14 dage tidligt på sommeren til sortering, klargøring, afholdelse og oprydning efter loppemarkedet.

TTAL afholdt seks kæmpestore loppemarkeder: Et i 1978 i det gamle mejeri i Bislev ved Nibe (i samarbejde med UFF) og fem i årene 1982 til 86 i markedshallen i Hornum ved Aars i Vesthimmerland. Disse loppemarkeder, som var Nordjyllands største, var kæmpebegivenheder i området. Kunderne kom langvejsfra og der var underholdning fra forskellige musikgrupper og gøglere og hvem vi ellers kunne få til at komme.

Sådanne loppemarkeder krævede en stor indsats af 30 til 40 personer i fire weekender i løbet af foråret og en uge i begyndelsen af sommerferien, foruden forberedende og planlæggende arbejde. Det var flere mennesker end gruppen selv kunne mønstre, derfor blev der lagt stort pres på venner og omgangskreds. Kammerater fra Ollerupklunserne og herboende eritreanere kom også og hjalp.

Til indsamlingerne lånte vi 6 til 10 lastvogne hos lokale vognmænd og erhvervsdrivende.

Typisk samlede vi ind ved samtlige husstande i de små købstæder Aars, Løgstør og Farsø. Dertil kom mindre byer som Hornum, Ranum, Strandby og Aggersund plus nogle landområder i Løgstørs opland, da vi mente at der dukkede specielle skatte op fra disse opråder (gamle karlekammerskabe og lign.) selvom der var langt mellem husstandene og man derfor ikke nåede ud til så mange.

Alt ialt omkring 5 til 7 000 husstande, hvilket ikke kan sammenlignes med et tilsvarende antal i tæt byområde.

Efter indsamlingerne i foråret blev effekterne omhyggeligt sorteret. Det hele blev stillet flot op i forskellige afdelinger for møbler, tøj, køkkenudstyr, bøger, radio og tv, antikviteter osv.

Forudsætninger for det Antiimperialistiske Solidaritetsarbejde:

Det antiimperialistiske solidaritetsarbejde havde to forudsætninger:

Dels den antiimperialistiske bevægelse som var opstået i Europa og USA under og efter Vietnamkrigen.

Dels Abbé Pierres klunsere, - en humanistisk bevægelse som var opstået omkring den franske præst Abbé Pierre i årene efter den anden verdenskrig. De første klunsergrupper Abbé Pierre organiserede var blandt husvilde og arbejdsløse i Paris lige efter krigen. Senere, efter velstandsstigningen, tog klunserarbejdet sigte på at afhjælpe nøden i den tredje verden og ideen spredte sig til hele Europa, også til Danmark.

Støttemål af typen hjælp til selvhjælp blev de foretrukne og der var på dette

tidspunkt, altså midt i halvfjserne, også en tendens blandt Emmausgrupperne til at støtte befrielsesbevægelserne i den tredje verden, fordi man her kunne samarbejde med organisationer, der søgte at tage vare på de undertrykte landes befolkning samtidig med at man bekæmpede årsagerne til undertrykkelsen.

Blandt disse grupper var Emmaus Bjørkås¹ i Sverige. Emmaus Bjørkås blev den direkte inspiration for vort arbejde.

Tøj Til Afrika Løgstør dannes:

Kirsten og jeg havde forladt både kunstscenen og slumstormermiljøet i København og boede nu på et husmandssted i en landsby uden for Limfjordsbyen Løgstør.

Miljøet i København var eksploderet med dannelsen af Christiania, Thylejren, forsøget på at besætte Livø og Hjardemålkationen.

Der var ikke rigtigt noget af dette der passede os.

Vi havde forladt byen for at komme ud af ghettoen og for at forsøge at etablere en forbindelse med befolkningen. Det var vigtigt for os at komme igang med en aktivitet, der passede til vores tænkning og situation.

Vi læste om Emmaus Bjørkås i et tidsskrift om alternative bo- og livsformer.

Vi så her en mulig praksis der kunne fungere i lokalmiljøet. Egnen havde lokale traditioner for kristent hjælpearbejde og vi så for os en mulighed for at slå rødder og at etablere et netværk på vore egne betingelser.

Vi skrev til Emmaus Bjørkås og tilbød vor hjælp.

De henviste os til Emmaus i Danmark og Tøj Til Afrika i København. Vi henvendte os begge steder. Vi fik ikke meget respons fra de danske Emmausgrupper vi henvendte os til. Derimod sendte Tøj Til Afrika i København omgående en repræsentant over til os, som grundigt satte os ind i det praktiske solidaritetsarbejde og de teoretiske overvejelser der lå bag.

Dette møde gjorde at vi hurtigt kom i gang med solidaritetsarbejdet, dvs tøjindsamling og sortering og lidt efter lidt fik vi en lille lokal gruppe til at fungere. Først med venner og bekendte og tilflyttere. Senere også med deltagelse af lokale.

Vi indsamlede, sorterede og pressede det sorterede tøj sammen i firkantede baller som blev indpakket til forsendelser i kategorier efter aftale med modtagerne. Først i stald og lade på vores lille husmandssted, men der var koldt og fugtigt og desuden for småt. Senere stillede Løgstør Kommune nogle udmærkede lokaler til rådighed på en forhenværende skole. Nogle lokaler vi dog ikke fik uden kamp².

At der var noget rigtigt i vores antagelse, nemlig at en sådan gruppe ville

fungere fint på denne egn, viste sig ved at TTAL på et tidspunkt indsamlede og pakkede mere tøj end gruppen i København.

Samarbejdet med Tøj Til Afrika i København og bruddet med dem:

Repræsentanten fra Tøj Til Afrika, der så hurtigt reagerede på vores henvendelse var også medlem af KAK, Kommunistisk ArbejdsKreds³. Tøj Til Afrika var en organisation dannet af KAK med det formål at støtte de nationale befrielsesbevægelser i Asien, Afrika og Latinamerika.

Da der ikke blev os pålagt noget loyalitetskrav overfor KAK og da vi var enige i den praksis det medførte, nemlig at støtte befrielsesbevægelserne MPLA i Angola og FRELIMO i Mozambique, som på daværende tidspunkt kæmpede mod det portugisiske kolonistyre, så vi ingen problemer i at danne en lokalafdeling af Tøj Til Afrika i Løgstør.

Kort efter at vi begyndte arbejdet afsluttedes befrielseskrigene i de portugisiske kolonier og Angola og Mocambique blev selvstændige. TTA besluttede da at indlede et støttearbejde til fordel for ZANU⁴.

Når man henvendte sig til de respektive befrielsesbevægelser og spurgte hvormed vi kunne hjælpe dem, lød det stort set enslydende: Penge, mad og tøj. Ved at koncentrere os om tøj, valgte vi det emne, hvormed det var lettest for os at overføre store værdier til befrielsesbevægelserne. (Brugt tøj af god kvalitet havde en helt konkret markedspris i Afrika på dette tidspunkt). Samtidig lå der deri (altså at befrielsesbevægelsen havde brug for tøj) også en garanti for at de bevægelser vi støttede havde en folkelig basis.

Deraf navnet Tøj Til Afrika.

Der var ikke nogen problemer i forholdet til Tøj Til Afrika i København og KAK i disse første år. Men i 1978/79 skete der noget:

Efter en splittelse i KAK i 1978 dannedes KAG - Kommunistisk Arbejdsgruppe - som ønskede at overtage styringen af Tøj Til Afrika. I begyndelsen stillede vi os afventende, men modsætningen voksede ved flere lejligheder og ved slutningen af 1979 besluttede vi i Løgstør at selvstændiggøre os i forhold til KAG og Tøj Til Afrika i København.

Det var vor mening at finde et andet navn til gruppen, men det lykkedes aldrig at finde et vi var tilfredse med og da navnet Tøj Til Afrika var blevet godt indarbejdet i lokalområdet endte det med at vi bibeholdt navnet.

Det har mærkeligt nok aldrig givet anledning til forviklinger.

Et af problemerne var at KAG blandede deres eget politiske arbejde ind i solidaritetsarbejdet. For os var det tilstrækkeligt at deltagerne i arbejdet var enige i formålsparagrafen: At støtte de nationale befrielsesbevægelser i den tredje verden. Derudover kunne man have en hvilken som helst overbevis-

ning. Det var vigtigt for os at holde fast i det selvom vi læste marxistisk litteratur i studiekredsen og at flere af os dengang så verden med marxistiske briller.

Et andet problem var at vi, i modsætning til KAG, anså Sovjetunionen som ligeså imperialistisk som USA på dette tidspunkt (1979).

Endelig skete der et sammenstød på et klunserlandsmøde hos Klunsergruppen i Ollerup i 1979, som for mig at se snarere skyldtes grundforskelle i menneskesyn end et politisk/ideologisk modsætningsforhold. Klunsergruppen i Ollerup havde udviklet en demokratisk diskussionsform hvor alle kunne komme til orde og modsatrettede synspunkter blev respekteret. En form det var let for de øvrige solidaritetsgrupper at glide ind i, men som var i stærk modsætning til KAGs leninistiske eliteopfattelse af sig selv, hvilket derfor udløste stærke reaktioner.

Det blev vores sidste møde med KAG.

Senere blev KAG kendt under navnet Blekingegadebanden og det viste sig at gruppen påbegyndte sine kriminelle aktiviteter omtrent på det tidspunkt hvor de blev isoleret fra den øvrige praktiskarbejdende solidaritetsbevægelse (og måske derfor).

Samarbejde med Tvind, UFF og Loppemarkedet i Bislev:

Omtrent samtidig, altså 1979, var man fra Tvinds side blevet interesseret i at gå ind i det antiimperialistiske solidaritetsarbejde. Umiddelbart var vi begejstrede. Vi så for os hvilket vældigt opsving det antiimperialistiske solidaritetsarbejde kunne få.

For vores vedkommende resulterede det i at vi arrangerede loppemarkedet i Bislev. Tvinds bidrag dertil var at der flyttede tre studerende fra det nødvendige seminarium fra Tvind op til os og boede hos os i planlægningsfasen og under loppemarkedet. Arbejdet bestod i at finde et sted hvor vi kunne afholde dette loppemarked og hvor der samtidig kunne bo ca. 30 voksne mennesker, og da princippet, ihvertfald for denne lejr, var, at det skulle være gratis at deltage, måtte vi klunse os til alle fornødenheder for ca 30 voksne i tre uger plus de ting vi skulle bruge i forbindelse med selve loppemarkedet, som f.eks lastbiler til indsamlingerne.

Dette system med at vi skulle klunse os til alt, brugte vi aldrig siden. Det var simpelthen for arbejdskrævende og det krævede at der under lejren hele tiden var et klunserhold ude for at skaffe mad og andre fornødenheder. Men det gav også nogle morsomme situationer, f. eks. bestod føden i den første uge hovedsageligt af muslinger da vi havde modtaget et større parti. Muslinger til morgenmad, til frokost som pålæg og som aftensmad indbagt f.eks i pizza. Den sidste uge derimod var der rigeligt med mad.

Stedet vi fandt var et tomt mejeri i Bislev, en landsby nær Nibe.

Modellen for lejren var:

1. uge: trykning og uddeling af løbesedler

1. weekend: indsamling

2. uge: sortering af loppemarkedseffekter og opstilling til loppemarkedet.

2. weekend: Afholdelse af loppemarkedet

3. uge: sortering og pakning af indkomne effekter til forsendelse til ZANU

Samarbejdet med tre udstationerede fra det Nødvendige Seminarium gik fint og en af følgevirkningerne af loppemarkedet i Bislev var at der opstod en UFF gruppe i Aalborg med hvilke vi også indledningsvis samarbejdede, men der opstod snart konflikter. Gøgeungen prøvede ikke alene at skubbe andre unger ud af reden, men også dens forældre. Samtidig blev vor mand i UFFs ledelse Per Grove, fyret eller han gik selv, fordi Tvind reelt overtog styringen af UFF udenom Per.

Vores samarbejde med UFF indskrænkede sig herefter til forsendelserne, idet UFF havde penge til forsendelserne. Men det var også problematisk, for UFF/ Tvind glemte at oplyse til modtagerorganisationen ZANU at en større del af forsendelsen kom fra Tøj Til Afrika og de andre antiimperialistiske solidaritetsgrupper i Danmark. Det var meget vigtigt for os at have og vedligeholde den kontakt vi havde oparbejdet med ZANU gennem de sidste 5 år.

Det sidste og alvorligste problem i denne forbindelse var at det altid havde været vort princip at den hjælp vi gav skulle være betingelsesløs. Men fra UFF/Tvinds side indgik forsendelserne i en større aftale om at oprette Tvind skoler i et fremtidigt Zimbabwe. Det kunne være godt eller skidt, men det lå klart uden for vores interesse at medvirke til at Tvindimperiet udvidede sig i Zimbabwe på basis af vores arbejde.

Hele problematikken omkring samarbejdet med Tvind løstes først med dannelsen af staten Zimbabwe, hvorefter vort engagement med ZANU ophørte da vi jo ifølge vores formålsparagraf støttede kæmpende befrielsesbevægelser. Og derved endte også vort samarbejde med UFF/Tvind.

Vi blev forøvrigt opfordret til at sende en repræsentant til festlighederne ved indvielsen af den nye stat, men vi tog ikke imod. Vi syntes at det var vigtigere at bruge tid og penge på vort næste projekt.

Valg af nyt støttemål:

Vi stod nu i den situation at vi som en selvstændig gruppe selv skulle vælge vores støttemål. Efter nederlaget i Vietnam var USA ikke involveret i imperialistiske krige i den tredje verden, medens Sovjetunionen med et slag var kraftigt involveret tre steder: Invasionen i Afghanistan 1979, massiv støtte til Vietnams invasion af Kampuchea 1979 og massiv støtte til Ethiopiens

krig mod Eritrea 1977. Alle tre steder var konsekvenserne at der opstod mægtige strømme af hidtil uset størrelse af flygtninge til nabolandene.

For at få en større forståelse af hvad der skete, gik vi i gang med et studium af krigen i Eritrea⁵ medens Anti Imperialistisk Solidaritet gik i gang med et studium af den militære magtbalance i verden og oprustningen og Klunsergruppen i Ollerup undersøgte Kampucheaproblematikken.

Efter dette studium kontaktede vi den Eritranske befrielsesbevægelse EPLF og påbegyndte et støtpearbejde til fordel for ERA (Eritrean Relief Association).

Klunsergruppen i Ollerup gjorde den nationale front i Kampuchea til sin modtagerorganisation og da det senere har givet anledning til fortrydelse, anger og selvransagelse hos nogle af dens tidligere medlemmer og da TTA i Løgstør også har støttet den nationale front i Kampuchea, nogle bemærkninger til det.

Vi støttede os for det første på en litteratur af internationalt anerkendte forskere, herhjemme ved studier ved Torben Rettbøl, som argumenterede sagligt og overbevisende for at folkemordene under Pol Pot var vilde rygtedannelser godt hjulpet af den amerikanske presse, hvis samvittighed i forhold til samme land var særdeles blodpletet, da USA havde foretaget nogle af historiens voldsomste luftbombardementer over Cambodia. Samtidig var der tale om en regulær Vietnamesisk invasion i 1979 med store flygtningestrømme til følge. I Kampuchea forenede de nationale kræfter sig mod den vietnamesiske besættelsesmagt. Det var dem vi støttede. Og i det spørgsmål var vi på linie med det danske folketing og FN.

Samarbejdet med eritreanerne:

kom til at vare resten af TTAs tid. Om Eritrea, se⁶.

ERA - den eritreanske hjælpeorganisation - som var befrielsesbevægelsen EPLFs - Eritrean Peoples Liberation Front - humanitære fløj, havde en afdeling i Danmark som vi kom til at arbejde tæt sammen med.

Det betød jævnlig kontakt. Når vi afholdt større arrangementer, som f.eks. loppemarkeder, kom der en gruppe af herboende eritreanere og hjalp os, hvilket betød meget for kommunikationen mellem TTA og eritreanerne.

Undertiden kom der besøgende fra ERAs ledelse eller nogle fra "the field" altså nogle der arbejdede i de befriede områder til Danmark og der blev organiseret besøg hos vores gruppe i Løgstør. Bl.a. kom der et medlem af centralkomiteen for EPLF, Esayas Debessai, på besøg hos os.

ERA inviterede folk der deltog i hjælpearbejdet til at besøge dem i de befriede områder, hvilket der var flere danskere der tog imod. Disse personer deltog så efterfølgende i oplysningsarbejdet omkring Eritrea. Selv var jeg på en rejse til de befriede områder af Eritrea i 1985.

Alt dette betød at vores arbejde til fordel for ERA var nøje diskuteret med eritreanerne.

Vi sendte tøj, penge, medicin og hospitalsudstyr (i samarbejde med IMCC) og legetøj. I et enkelt tilfælde sendte vi en hel tandlægeklinik.

Samarbejde med IMCC og Folkekirkens Nødhjælp:

Blandt de organisationer vi kom i forbindelse med via vort Eritrea-arbejde var IMCC (International Medical Cooperation Committee) og Folkekirkens Nødhjælp.

IMCC var en international organisation der bestod af medicinstuderende ved universiteterne. En gruppe ved Århus universitet arbejdede med indsamling af medicin og hospitalsudstyr til ERA. De klunsede på samme måde som vi, men indenfor det medicinske område, hvor det var muligt for dem at få medicin og forskellige former for hospitalsudstyr. Vi samarbejdede om forsendelser, informationer og ved at afhente midler i det nordjydske område som IMCC i Århus havde formidlet kontakt til.

Folkekirkens Nødhjælp havde vi mest kontakt med i forbindelse med vore forsendelser, som FK finansierede.

Både IMCC og Folkekirkens Nødhjælp var dybt involveret i Eritreaarbejdet. Det er rigtigt at Eritrea på det internationale plan ikke var støttet af nogle magter, men til gengæld var der mange humanitære organisationer der støttede ERA, pga den høje grad af selvorganisering i ERA. Hjælpen til ERA nåede frem til målgrupperne og virkede efter hensigten. Der var stor åbenhed fra ERAs side og besøgende fra hjælpeorganisationerne var konstant på besøg i de befriede områder og konstaterede at hjælpearbejdet fungerede og afstemte hjælpen efter behovet.

Samarbejde med Klunsergruppen i Ollerup og Antiimperialistisk Solidaritet i Odense og Viborg

Seminarier:

De grupper inden for det antiimperialistiske solidaritetsarbejde vi samarbejdede mest med var Klunsergruppen i Ollerup og Anti Imperialistisk Solidaritet i Odense og Viborg.

Samarbejdet bestod i gensidig hjælp ved store arrangementer, indsamlinger og loppemarkeder, udveksling af oplysninger og resultater af studier samt fælles forsendelser.

Hver gruppe var selvstændig og der var ingen fælles styrelse.

En vigtig rolle i dette samarbejde var **seminarierne**.

De afholdtes skiftevis i Jylland og på Fyn, hvor de forskellige grupper skiftevis var arrangører.

Bortset fra det første, hvor Klunsergruppen i Ollerup var vært og som

afholdtes i juleferien på Slotsgården, Klunsergruppens idylliske firlængede 1700-tals bindingsværksgård, afholdtes de øvrige i forskellige spejderhytter som vi lejede i forlængede weekender.

Via inviterede foredragsholdere forsøgte vi at belyse og diskutere de spørgsmål der optog os på det pågældende tidspunkt.

Blandt foredragsholderne var Gotfred Appel, Jaques Hersh og Ellen Bruun, Michael Erichsen, en officer fra forsvaret, Boris Weil (som havde opholdt sig 12 år i koncentrationslejr i Sibirien fordi han i 1956 var i besiddelse af Krutsjovs hemmelige tale ved den tyvende partikongres, - den tale der gjorde op med Stalintiden. Et indlæg der gjorde stort indtryk på mig.) Der var et tidligere medlem af Mexicos Kommunistpartis centralkomité (Before was the time for the ideologies, now is the time for the realities), Bent Jensen og repræsentanter fra de forskellige befrielsesbevægelser.

Disse seminarier var vigtige for den interne diskussion og markerede vores ståsteder i den ideologiske udvikling.

Tøj Til Afrika opløses 1987 - 88:

Det sidste loppemarked var blevet afholdt i 1986. I 1987 var der ikke kræfter og vilje til at arrangere endnu et loppemarked. Der var et stadigt personfrafald forårsaget af fraflytninger, familie og job uden at der kom nye kræfter til. Det så ud som solidaritetsarbejdet tilhørte en bestemt generation. Nogle vil give en splittelse i gruppen i 1986 skylden, men efter at medlemsminimeringen satte ind i begge grupper slog de tilbageblevne sig atter sammen for en kort periode, hvorefter aktiviteten efterhånden helt ophørte.

Det samme skete i Klunsergruppen i Ollerup. AIS i Viborg og Odense var opløst. Vores kontakter i IMCC blev færdige med lægestudiet og fik stillinger i henholdsvis Sverige og Norge.

Flere af de tidligere solidaritetsarbejdere begyndte at arbejde for Amnesty International.

For Kirsten, vores fire børn: Nathalie, Sofus, Solvej og Louise - som selvfølgelig havde deltaget i solidaritetsarbejdet så meget som det var muligt - og for mig havde det betydet tolv års hårdt arbejde på et tidspunkt i vores liv hvor man normalt skaber sin karriere eller opbygger sit firma.

Vi var blevet involveret i opbygningen af Ranum Kunstscole netop på denne tid. Et projekt der beskæftigede os de næste 12 år og som førte os tilbage i kunstens verden.

Noter:

1:

Bjorkås er en lille by dannet omkring et glasværk midt i Smålands skove. Omkring glasværket lå administrationsbygninger, direktør-, funktionær- og arbejderboliger. Glasværket var lukket og byen forladt så Emmaussamfundet havde overtaget dette lille samfund og omdannet det til et velfungerende Emmauskollektiv.

Emmaus Bjorkås rådede over et større antal lastbiler, der hver dag kørte rundt og klunsede i et kæmpeområde. Hver lørdag var der loppemarked. På hverdagene sorterede og pakkede man tøj i store fabrikshaller. Det færdigsorterede tøj pressesedes i baller til forsendelse i mekaniserede tøjpressere, hvorefter de stabledes med trucks i lagerhallerne. Andre i samfundet var beskæftigede på værkstederne, - der var bilværksteder og snedker og smedeværksteder til vedligeholdelse af materiel og bygninger, såvel som vuggestue, fælleskøkken og vaskeri. Nogle dage om ugen deltog alle i studiekredsarbejde der handlede om modtagerorganisationerne, marxismen og om Emmaus historie.

Alt arbejdet var ulønnet bortset fra et mindre beløb i lomme penge. Der var nogle personbiler til rådighed til privat brug. Mad, tøj plus øvrige fælles faciliteter var gratis.

Modtagerorganisationerne var de kæmpende befrielsesbevægelser i den tredje verden som på dette tidspunkt (midt i 70'erne) hovedsageligt var befrielsesbevægelserne i de portugisiske kolonier FRELIMO i Mocambique, MPLA i Angola og PAIGC i Guinea Bissau og Kap Verdi, ANC i Sydafrika, ZANU i Zimbabwe og SWAPO i Namibia.

2:

Sorteringslokaler var i de 10 år TTAL eksisterede ikke en selvfølge. Det var en stadig kamp at finde, få tildelt og siden beholde lokaler. Vi havde lokaler på første sal på Østergade nedlagte skole. Der var varme, lys og plads til sortering og opbevaring af de store mængder tøj, der passerede igennem vore hænder. Den lokale musikgarde mente de var mere berettigede end os til lokalerne, og vi fik et brev fra kommunen om at vi skulle ud inden den første.

Vi tog kampen op. Tidspunktet var gunstigt lige før et kommunalvalg. Vi fik en lang udsendelse i lokalradioen "Midtjylland" hvor politikerne måtte tage til genmæle og vi fik avisartikler i den lokale "Løgstør Avis" om TTA klunsernes seje og ulønnede arbejde. Finn ringede og diskuterede med alle medlemmer af kulturudvalget. Kun Venstre tog imod en invitation om at besøge os. De sagde: "At smide Tøj til Afrika ud er imod alt hvad vi står for!" Det gav pote og vi beholdt lokalerne i mange år. kd

3:

Kærnen af KAK var tidligere kommunister, der var ekskluderede fra det danske kommunistparti på grund af deres stillingtagen til fordel for Kina i den ideologiske strid mellem Peking og Moskva. KAKs karismatiske leder Gotfred Appel var tidligere forlagsredaktør for kommunisternes forlag Tiden.

KAK udviklede den opfattelse at den danske arbejderklasse ikke var revolutionær, hvilket de fandt en forklaring på i nogle tekster af Lenin om snylterstaten og bestikkelsesteorien, som i korthed gik ud på at arbejderklasserne i de rige lande var bestukket af smuler fra den imperialistiske udbytning af den tredje verden. Dette synspunkt havde den konsekvens at KAK ikke mente det var muligt at danne et revolutionært kommunistisk parti i Danmark og derfor kastede sin opmærksomhed mod de revolutionære bevægelser i den tredje verden.

4:

Zimbabwe African National Union, den ene af de to befrielsesbevægelser i det daværende Rhodesia, der bekæmpede det hvide mindretalsstyre. Der var 20.000 hvide og 6.000.000 sorte i Rhodesia. Den anden befrielsesbevægelse var ZAPU (Zimbabwe African Peoples Union). Det var vor opfattelse at ZANU var den største bevægelse og den bevægelse der mest effektivt bekæmpede Ian Smiths hvide mindretalsstyre. En antagelse, der viste sig at være rigtig efter at befrielseskampen var afsluttet og de første frie valg afholdtes. ZANU fik 80 % af stemmerne.

5:

De spørgsmål omkring Eritrea, vi ønskede en afklaring på, var: Hvilken rolle spillede henholdsvis USA og Sovjet i området?

Ethiopien var USA's stærkeste allierede i Afrika indtil 1977, mens Sovjet støttede befrielsesbevægelsen i Eritrea på samme måde som Sovjet havde støttet de øvrige antiimperialistiske befrielseskrigene i den tredje verden.

Officerskuppet i 1974 i Etiopien, hvorved Mengistu kom til magten, fulgte et folkeligt oprør efter en hungerkatastrofe som Etiopiens daværende kejser havde forsøgt at skjule for omverdenen. I begyndelsen støttede USA også det nye regime, men efter en række overgreb mod befolkningen indstillede Carteradministrationen deres støtte til Etiopien. Mengistu blev nu marxist og allierede sig med Sovjetunionen og pludselig strømmede det ind med sovjetiske våben således at Etiopien kunne starte en modoffensiv i Eritrea. Eritreanerne så pludselig deres tidligere støtter i fjendens lejr og forstod ingenting når der sad cubanske piloter i de fly de skød ned. De stod pludselig uden forbundsfæller og Sovjet havde skiftet side i krigen fra den ene dag til den anden.

6:

Eritrea er et gammelt kulturland og sammen med Etiopien et af de ældste kristne samfund i verden. Eritrea blev italiensk koloni i 1889, hvorimod Etiopien som et af de få lande i Afrika modstod kolonialiseringen. Under den anden verdenskrig i 1941 fordrev englænderne italienerne og Eritrea blev et baseområde for de allierede hvor englænderne opbyggede en industri til forsyning af armeerne. På den måde blev Eritrea relativt udviklet, bl.a. tillodes politiske partier og dannelsen af en fagbevægelse.

Efter krigen skulle de tidligere italienske koloniers skæbne afgøres. De andre italienske kolonier fik selvstændighed, men Eritrea skulle indgå i en føderation med Etiopien, hvor Eritrea havde udstrakt selvstændighed. Selvstændigheden undermineredes af Etiopien og i 1962 annekterede Etiopien Eritrea og befrielseskriegen begyndte.

Krigen havde skabt mange flygtninge, som var spredt over hele verden. Men de holdt sammen og støttede befrielseskriegen derfra hvor de nu var. De tog arbejde, uddannede sig og organiserede sig i støttegrupper i de lande de opholdt sig i og de sendte penge hjem til befrielseskampen.

Der var også mange eritreanere i Danmark og for de flestes vedkommende talte de udmærket dansk. De uddannede sig og havde for manges vedkommende arbejde i Danmark. Det gjorde solidaritetsarbejdet betydeligt lettere og mere præcist end det havde været med ZANU.

MARIANNE SØGAARD SØRENSEN

At være til nytte - om et humanitært, et økologisk og et (manglende) politisk perspektiv på tøjarbejdet.

Jeg blev indfanget af "Tøj til Afrika" og det humanitære arbejde, gruppen udførte, i 1982 og var med indtil TTA-Løgstørs opløsning i 1987-89.

I 82 kom jeg tilbage til løgstøregnen efter at have været væk derfra i det meste af mit voksne liv. Jeg havde familie i byen, men ingen venner, og jeg ledte efter et netværk, som det hedder nu om dage.

En kvinde fortalte mig om klunsergruppen "Tøj til Afrika", der efter hendes mening gjorde et vigtigt humanitært arbejde, og hun spurgte, om det ikke var noget for mig. Nogle uger senere stødte jeg på vej fra arbejde ind i en ung fyr og hans lastbil. Han var ved at læsse søkke med tøj ind i gruppens lokaler på den gamle skole i Løgstør. Jeg vidste straks, at dette måtte være en fra den omtalte gruppe og spurgte mig for. Fyren, der hed John, var både sød og snaksom, og jeg fik at vide, at gruppen mødtes hver onsdag aften på skolen for at sortere tøj.

Den følgende onsdag stillede jeg med forventning om at møde en gruppe engagerede og aktive mennesker. Først skete der ikke noget. Det må have været i vinterhalvåret, for der var allerede mørkt. Endelig dukkede der en bil op, og en i mine øjne lettere eksotisk udseende kvinde steg ud. Hun havde også sorte affaldssække med tøj med sig. Selvom hun så forbavset ud over at møde mig, satte hun mig straks i sving med at slæbe søkkene op i et af gruppens lokaler på 1. sal. Af en eller anden grund var lyset gået ud, alligevel kunne man ane det bjerg af tøjsække, der lå i rummet, og som jeg fik besked på at klatre op på for at slæbe de tilkomne søkke op. Mere skete der ikke den aften, vi kunne jo ikke sortere tøj i buldermørke. Men vi præsenterede os da for hinanden - hun hed Kirsten!

Om jeg var forundret da jeg gik hjem, kan jeg ikke længere huske. Men jeg stillede op til næste møde, der var en lørdag eller søndag. Denne gang var der flere tilstede, og jeg blev indviet i det sindrige sorteringsarbejde, der bestod af flere niveauer.

Først skulle tøjet sorteres i tre kategorier. Den vigtigste var det tøj, der skulle sendes - i den tid jeg var med - til Eritrea. Dette tøj skulle være i god stand, helt, rent og ikke for slidt, helst praktisk og ikke med for meget kunststof i. Sko, tasker, tæpper og større tøjstykker som f.eks. gardiner

kunne også bruges. Sengelinned af rent bomuld kunne bruges som forbindingsstoffer. Den anden kategori var det tøj, der kunne sælges i Danmark enten på torvet i Aalborg eller på det årlige loppemarked i Hornum. Dette tøj udgjorde ca. 1% af den samlede tøjmængde. Det skulle også være i god stand og var typisk halvtredserkjoler, damask- og velourgardiner, "klæd-ud-tøj" og selvfølgelig godt børnetøj. Til loppemarkedet i Hornum samlede vi specielt ind, og fra disse årlige større indsamlinger kom i første omgang alt godt tøj på loppemarkedet, hvorefter det, der ikke blev solgt, blev pakket til Eritrea.

Den sidste kategori i første sorteringsrunde var affaldet, men affald var ikke bare affald; tøj af 100% bomuld kunne sælges til tvistfremstilling. 100% uld skulle, så vidt jeg husker, også lægges til side. Det rene affald var minimalt. Også den anden kategori - det tøj, der blev sendt til Eritrea - skulle sorteres i underafdelinger. Sko og tasker for sig, fordi de skulle pakkes på en særlig måde, de kunne ikke presses sammen ligesom tøjet. Mandstøj for sig, kvinde- og småbørnstøj for sig, og tøj til større børn for sig.

Tøjet skulle lægges sammen og presses i en sindrig presse, som kun de mere erfarne kunne betjene - ve den, der ikke pakkede tøjet tilstrækkeligt omhyggeligt ned i pressen. Det afsløredes hurtigt i en skæv balle med flossede kanter, der var umulig at pakke forsvarligt ind. Men den færdige balle var også et udtryk for et samarbejde mellem flere personer. De, der ved sorteringsbordene lagde tøjet sammen og gjorde bunkerne parate, skulle være lige så omhyggelige; det sammenlagte tøj skulle have den rigtige længde, der lige passede ned i pressen. Først efter flere sorteringsaftener og weekender var man udlært. En gang imellem, når et tilstrækkeligt antal baller var klar, tog et par (sådan som jeg husker det, var det især Flemming og Finn) fat på indpakningen. Først kraftig plastik, for at være vandtætte, dernæst søkkelærred, der vel var mere holdbar under transporten, hæftet sammen med kramper og med plastikgjorde omkring som afslutning. Tilsidst blev ballen mærket med en kode, hvoraf indholdet fremgik. Af sikkerhedsgrunde blev der ikke skrevet afsender og modtageradresse på pakken. Brugt tøj var en handelsvare i Afrika, og der var ingen grund til at friste til tyveri.

Vores lokaler var indrettede til hele processen. Dels et rum, hvor det omtalte bjerg af usorteret tøj lå. Dels en række sammenhængende rum, der blev brugt til selve tøjarbejdet. I det forreste af disse var det lange sorteringsbord, hvor der kunne stå 4-5 personer på hver side. Langs væggen var en anordning til affaldssække - et skelet i lægter, med plads til at hæfte søkke på og med afmærkning af bomuld, uld og rent affald. Langs en anden væg var der dybe hylder til anbringelse af de "skatte", man fandt, og som skulle til Aalborg eller Hornum. I det næste rum var de to presser og pakkebordet

med plastik, tape, sakse, hæftemaskiner, søkkelærred osv. I alt fald søkke og høstbindegarn (der blev lagt ned i pressen og bundet om det pressede tøj) var genbrug, dels fra kaffefirmaer, dels fra forbindelser i landbruget. Tusser til at skrive adresse med og tape klunsede vi vist nok hos den lokale papirhandler. I dette rum var der plads til at stable de færdige baller. Det så flot ud, lige før en forsendelse, når baller og søkke og andre pakker tårnede sig op.

Vi rådede over endnu et par mindre rum, der mest blev brugt til lagerplads. Rundt omkring på hylder og i stabler stod andre effekter, dels overskud fra det foregående loppemarked, der ventede på det næste, dels effekter, f.eks. legetøj, symaskiner og skolebøger, der skulle med næste forsendelse. Men der var også et ekstra sorteringsbord, der var igang på de store dage, hvor der var besøg udefra, f.eks. fra Ollerupklunserne. En sorteringsaften varede fra ca 19.00 til 22.00, og det var meget forskelligt, hvor mange mennesker der mødte op. I den periode jeg var med var typisk en 6-8 stykker. Vi havde kaffe med på termokanden, og hvis vi var heldige havde en eller anden bagt en kage. Men som jeg husker det, var vi meget effektive. Tøjbjergene i rummet ved siden af skulle nok holde os til ilden.

Der var en egen tilfredsstillelse i dette arbejde, som man blev kastet ind i. At gøre orden i kaos, at se tøjbunkerne på sorteringsbordene forvandle sig gennem processen til pæne stabler af baller, parate til at blive sendt. Og så det, at så meget af vestens overflod kunne kanaliseres over til andre steder i verden, hvor der var så meget mere brug for den. I det globale hjælpearbejde fyldte vores tøjballer uendeligt lidt, men for os blev de meget mere håndgribelige end den hundredlap, man måske ellers gav til de utallige indsamlinger op imod jul, hvor den dårlige samvittighed stikker sit hovede frem.

Efterhånden kom jeg til at kende gruppen: Eva og Sofie og John, Lotte, Flemming og Tove, Rita og Carsten og Kirsten og Finn, og flere endnu. De - vi var meget forskellige, både i tilgangen til det praktiske arbejde - jeg kan endnu se Sofies effektive bevægelser og Rita's rolige facon - og på andre måder. Men netop forskelligheden gjorde nok, at vi supplerede hinanden så godt. Det viste sig snart i snakken over tøjbunkerne, at det jo ikke kun var solidaritetsarbejdet, vi havde tilfælles. Gruppens medlemmer blev i forskellig udstrækning mit nye netværk, og for nogles vedkommende mine blivende venner. Det er venskaber, der er udsprunget af at handle sammen. At have nogle fælles synspunkter og en fælles målsætning, men måske især netop dette sammen at omsætte synspunkter og meninger i et stykke praktisk arbejde.

En del af tilfredsstillelsen ved klunserarbejdet var som sagt, at ting kom til nytte. Det var **et økologisk aspekt**: nej tak til brug-og-smid-væk- mentaliteten. Ved at minimere affaldet så meget som muligt minimerede vi også belastningen på vores eget økosystem. Men gemt i det økologiske aspekt lå der også for mit vedkommende en småkårsagtig glæde over, at ting blev udnyttet maksimalt, vokset op, som jeg var, i en familie, hvor intet blev smidt væk, hvis der overhovedet var chance for at det kunne bruges på et tidspunkt.

Men den egentlige eller dybeste tilfredsstillelse lå i, at man selv var til nytte for nogle medmennesker. Mennesker som vi måske aldrig ville komme til at møde personligt, men som vi vidste havde brug for vores praktiske hjælp og den moralske støtte, den også var et udtryk for. Det var **det humanitære aspekt** "At gøre noget for andre". Noget, der rakte ud over ens egen næse-tip og hjemlige horisont. Det kommer let til at lyde patetisk og selvforherligende, men i virkeligheden tror jeg, det er enormt sundt på et personligt plan at engagere sig i sine medmennesker og ind imellem glemme sig selv lidt. Måske er det faktisk nødvendigt for os mennesker at se ud over os selv, hvis vi vil blive ved med at være menneskelige - hvis verdens nødlidende skal blive andet end uvirkelige billeder på tv-skærmen!

For at holde os ajour med tilstanden i de befrielsesbevægelser, vi støttede, og den politiske udvikling på den internationale arena havde en del af gruppen en studiekreds anført af Kirsten og Finn. Det var et grundlæggende arbejde, som jeg den gang ikke var specielt interesseret i (selvom jeg kom til møderne) og som jeg måske heller ikke til bunds forstod vigtigheden af, før det var for sent. Det var ikke alle, der kom til studiekredsen, men der var ikke nogen skel i gruppen af den grund. Vi respekterede gensidigt, at ikke alle havde samme interesser. Det vigtigste var fællesskabet om det praktiske arbejde. At det for nogle først og fremmest var et solidaritets- eller anti-imperialistisk arbejde, for andre et stykke humanitært hjælpearbejde kom i anden række.

Da der i 86-87 opstod en indre splittelse i gruppen, der førte til dens opløsning og dermed efterhånden til solidaritetsarbejdets ophør, var uenigheden af politisk art: Hvilke lande og bevægelser burde vi støtte og hvorfor? Det var stridsspørgsmålet, der stod blandt de politisk bevidste i gruppen. Efter flere forsøg på at snakke os til rette delte gruppen sig i to, der hver for sig i virkeligheden var for små til at klare en sådan opgave. Desuden skete der det, at de personer, der havde været modpoler i diskussionerne, efterhånden gled ud af grupperne. Hos os var det Kirsten og Finn, der havde båret arbejdet i mange år. Da et loppemarked i 1987 blev forkastet ved en afstemning i foråret, besluttede de at gå ud af solidaritetsarbejdet.

Det var som om tiden i slutningen af 80erne var blevet en anden. Indtil da havde vi lånt markedshallen i Hornum mod at betale for lys og vand. Efter det sidste loppemarked i 86, hvor vi havde den største omsætning nogensinde, skulle vi pludselig betale en forholdsvis høj halleje. Vi kunne heller ikke længere komme af med vores bomuldsaffald, tvistfabrikken betalte mindre end transportomkostningerne. Løgstør kommune skulle bruge vores gode lokaler til andre formål. Før havde vi kunnet overbevise kommunalbestyrelsen om, at vores arbejde var vigtigt, og at det var rimeligt, at vi havde brugsret til ordentlige lokaler, selvom andre organisationer havde kik på dem. Nu blev de renoverede og lejet ud til erhvervslejemål, og vi blev henvist til en gammel forfalden fabriksbygning. Med det ringe fremmøde til sorteringsaftenerne hobede tøjet sig op, og det var deprimerende at se på. Et stykke tid forenede vi igen kræfterne; Sofie kom op og sorterede tøj igen sammen med Lotte, Rita og mig. Men bunkerne blev uoverstigelige, og enden på tøjarbejdet blev, at et kommunalt aktiveringshold blev sat på opgaven: at sortere og pakke tøjet til forsendelse på fuld tid, indtil bygningen var tømt. Også en kirkelig organisation, der drev en genbrugsbutik i byen, havde besvær med at få sorteret deres tøjbunker. Så måske var der simpelt hen ikke plads og vilje til det frivillige solidaritetsarbejde i tiden.

Nu, når jeg tænker tilbage, så var det måske også **det manglende politiske engagement**, der var en medvirkende årsag til, at solidaritetsarbejdet ikke kunne overleve. Der var opstået et skel mellem dem, der handlede praktisk og dem, der var politisk bevidste. I det politiske slagsmål kom vi, med det manglende politiske engagement i klemme. Uden baggrundsviden og stillingtagen havde vi ingen reelle handlemuligheder.

Finn Thybo Andersen:

APPENDIX

Rejsen til Eritrea 1985

I foråret 1985 besøgte jeg de befriede områder af Eritrea.

Jeg rejste med fly til Khartoum, men dagen efter min ankomst udbrød der generalstrejke, elektriciteten blev afbrudt, hvilket bl.a. betød at aircondition anlægget på hotellet blev sat ud af drift, hvilket gjorde heden næsten uudholdelig. Samtidig forhindrede hotelpersonalet mig i at gå ud på grund af uroligheder. Til gengæld kunne jeg fra min altan følge med i hændelserne, tåregasskyerne drev lige op til mit værelse og på et tidspunkt skød militæret med skarpt. Oprøret endte med at Sudans president Nimeiri trak sig tilbage, hvorefter sudanenserne opførte sig som danskerne må have gjort 5 maj 1945. Hele administrationen var brudt sammen, og da jeg skulle have en tilladelse for at forlade Khartoum måtte jeg blive i Khartoum ufrivilligt 2 -3 uger før jeg kunne rejse videre. Jeg skulle til Port Sudan, Sudans havneby ved det Røde Hav. Rejsen foregik i tætpakket bus uden vinduer og varede to dage gennem ørken, ørken og atter ørken.

Efter et par dage i Port Sudan skulle vi pludselig sidst på eftermiddagen videre i en Toyota Landcruiser. Tyve km syd for Port Sudan hørte asfalten op og snart efter hørte alt op der havde nogensomhelst lighed med en vej. Hvordan chaufføren overhovedet fandt vej med slukkede lygter er mig en gåde. Farten var til gengæld den højest mulige og da det underlag vi kørte på ikke altid var lige jævnt, blev vi skumplet frem og tilbage. I nattens mulm og mørke og med slukkede lygter kørte vi ind i Eritrea og sent om natten ankom vi til ERAs modtagelsescenter i Sahel i det nordlige Eritrea i det utilgængelige bjergområde der var befrielsesbevægelsens baseområde.

Dette blev rejseformen hver gang jeg skulle transporteres i de næste to måneder. Om natten i mørke i støv og hede i måske 7 - 8 timer af gangen. I Eritrea kørte vi tit ad udtørrede flodlejer, som var fyldte med sten. Det hændte mere end en gang at vi måtte gå foran bilen og flytte sten for at komme fremad. Ikke just nogen komfortabel rejseform, undertiden næsten ulidelig.

Situationen i 1985 var den at Ethiopianerne beherskede de fleste større byer. På vejene imellem dem måtte de færdes i militær konvojer. Landområderne plus nogle byer beherskedes af EPLF. Desuden beherskede ethiopianerne luft- rummet, hvilket var årsag til at al transport foregik om natten med slukkede lygter.

Alt var skjult og kamoufleret. Boliger, hospitaler, alt foregik i underjordiske huse hvor indgangen var skjult af buskads. Af samme grund foregik alle

vigtige aktiviteter om aftenen. Det blev pludselig mørkt kl 18.00, generatorerne gik i gang og værksteder, små fabrikker, sygehuse, skoler osv. fungerede til omkring midnat. Alt befrielsesbevægelsens militære udstyr og en del af det civile var erobret fra fjenden (På det tidspunkt rådede EPLF over ca 100 erobrede tanks.) Derfor havde man alle disse værksteder hvor man kunne reparere og producere ting, biler, radioer, trykkerier - alt hvad der skal til for at et samfund kan fungere.

Jeg besøgte hospitalet i Orotta, et stort hospital med sygestuer og operationsstuer i huler i klipperne, hvor dygtige læger udførte avancerede operationer, flygtningelejren Solomuna, hvor titusinder flygtninge fra de af Ethiopian beherskede områder boede, dog næsten udelukkende kvinder, småbørn og krigsinvalidere, da mændene enten var dræbte eller i befrielsesbevægelsen. Børnene i den skolepligtige alder mødte jeg i Revolutionary School, en kostskole, ligeledes skjult i bjergene.

Jeg besøgte også Nakfa, en af de byer befrielsesbevægelsen kontrollerede, med det resultat at ethiopianerne havde sønderbombet hvert eneste hus i byen (mærkeligt nok stod moskeen og kirken som de eneste bygninger uskadede tilbage). Lidt udenfor byen lå fronten med skyttegravssystemer.

Jeg besøgte også en krigsfangelejr med ethiopiske krigsfanger. Der var kun få vagter, men fangerne var frataget deres fodtøj, så hvis de ville stikke af kom de ikke langt i det stenede bjergområde. Men hvorfor skulle de også flygte? Hvis de så bare kunne komme hjem til familie og deres jord, men de ville bare blive genindrulleret i en håbløs krig. Her fik de i det mindste mad hver dag.

Tenessai var en anden befriet by anlagt af italienerne i kolonitiden. Den var ikke sønderbombet. Til gengæld boede der ingen her af angst for bombardementer. Så midt ude i ørkenen lå der denne forladte italienske by, som man kunne gå rundt i som Palle alene i verden.

Overalt hvor vi kom frem på vores tur så vi eritreanerne bygge diger og vandreservoirer.

Der havde været tørke i flere år, så både tørken og krigen havde udløst en af de store hungerkatastrofer der rammer Afrika med tilbagevendende kraft. Men mens jeg var der kom regnen pludselig for første gang i flere år. Og kort efter at regnen var begyndt at skylle ned tordnede en flodbølge ned af det udtørrede flodleje med en så voldsom kraft at det flere steder kostede mennesker og dyr livet. Og lige så hurtigt efter at regnen var holdt op var der ikke så meget som en pyt tilbage, flodlejet lå ligeså udtørret som det havde gjort i de sidste par år.

Problemet var at indfange vandet, når det kom. Derfor byggede man diger og dæmninger og vandreservoirer.

Endelig var jeg tre uger i Cultural Department. Alle der kom til de befriede områder måtte lægge et bidrag i form af at dele den kunnen eller viden,

man havde, ud. For mit vedkommende betød det at jeg skulle til Cultural Department hvor befrielsesfrontens kunstnere opholdt sig. Dem skulle jeg undervise og her gjorde jeg så mine første erfaringer i at undervise i kunst. Jeg følte mig på usikker grund, men det må have gjort et vist indtryk, for jeg hørte senere at kunstnerne i Eritrea arbejder efter de principper Finn havde grundlagt.

I de tre uger boede jeg i en container skjult under en stor bunke kvas. Atelieret lå indbygget i en klippe og mine elever havde deres Kalasnikov AK 47 liggende ved siden af sig, ladt med skarpe patroner.

Den sidste nat i Eritrea tilbragte jeg i en lille landsby ved grænsen til Sudan. Her gungrede lastbilkonvojerne forbi med slukkede lygter hele natten med mælkepulver og durrahmel. En hel nation var på grund af krig og tørke ude af stand til selv at frembringe fødevarer og måtte derfor forsynes udefra. Men her stod i det mindste en organisation, ERA, parat til at modtage og fordele nødhjælpen effektivt, hvorfor også nødhjælpsorganisationerne gerne arbejdede med Eritrea. I Etiopien blev nødhjælpen beslaglagt og givet til hæren, blev jeg fortalt af nødhjælpsarbejdere jeg mødte.

En af mine ideer med turen var at tegne og male hvad jeg så. Det gjorde jeg og det materiale jeg derved producerede, brugte jeg efter hjemkomsten til udstillinger, der blev vist bl.a. på biblioteker rundt omkring i landet, på Kofoeds skole i København og på Eritreakongresser i Norge og Sverige.

Udstillingen kunne lejes og de indtægter jeg fik derved samt ved salg af plakater og foredrag brugte jeg til en forsendelse af kunstnermaterialer til kunstnerne i Eritrea.

LITTERATURLISTE: BØGER MED SÆRLIG BETYDNING FOR TTAL

Boris Simon: Abbé Pierre og klunserne i Paris. Lohse 1963
Flemming Chr. Nielsen: Operation Emmaus. Aros 1966

Gotfred Appel: Der kommer en dag. Futura 1971
Gotfred Appel: Klassekamp og revolutionær situation. Futura 1971
V.I. Lenin: Om imperialisme og opportunisme. Futura 1973.
Mao Tse-tung: Filosofiske skrifter. Futura 1973

Don Barnett: Hos guerillaerne i Angola. Futura 1972
Don Barnett: Sejre eller dø. 4 angolesere beretter om deres vej til revolutionen. Futura 1974

Zimbabwe. Klassekamp - befrielseskamp. Internationalt Forum 1978.
Befrielseskampen i Afrika. Udgivet af Afrikagrupperne i Sverige 1977.
Michael Raeburn: Black Fire! Julian Friedmann Publishers 1978.

John Markakis and Nega Ayele: Class and Revolution in Ethiopia. Spokesman Bertrand Russel House 1980
Basil Davidson, Lionel Cliffe and Bereket Selassie: Behind the war in Eritrea. Spokesman Bertrand Russel House 1980
Richard Sherman: Eritrea, the unfinished revolution. Praeger Publishers, New York 1980
Fred Halliday and Maxine Molyneux: The Ethiopian Revolution. Verso Editions, London 1981

Torben Retbøll: Kampuchea og den vestlige presse. Forlaget Oktober 1979
Sonja Schulte og Walther Hansen: Hvad sker der i Kampuchea. Klunsergruppen i Ollerups forlag

Milovan Djilas: The new class. Thames and Hudson
Boris Weil: En særlig farlig forbryder. Centrum 1980
Lilith: Billedet som kampmiddel. Kvindebilleder mellem 1968 og 1977. Informations Forlag 1977.

Skema over forsendelser

År	tøj, kg.	Sko, kg.	Andet
1975	800		
1976	890	68	
1977	7160	374	
1978	20745	1445	10 symaskiner, 5500 kladdehæfter
1979	28730	2057	5 symaskiner, 1 kase briller, 2 kasser legetøj
1980	9300	595	1 symaskine, 7 ks papir, 1 ks ure, 8 radioer, 1 vægt
1981	4600	1275	
1982	6900	527	8 ks legetøj, 15 ks hospitalsudstyr
1983	6000	663	23 ks legetøj, 6 ks hospitalsudstyr, 1 ks briller, 2 plove, 10 ks bøger
1984	10410	663	10 hospitalssenge, 8 kørestole, 3 operationsborde, 3 operationslamper, 6 ks hospitalsudstyr, 3 ks legetøj, 6 symaskiner
1985			
1986	3240		16 ks bøger til undervisning, 2 elkørestole, 15 kørestole, 5 hospitalssenge, 8 symaskiner
1989			Kunstnerartikler (værdi = 7863 kr.)
1990	6000		
I alt	104.775	7667	

Tøj og sko = 112.442 kg.

Hvis værdien pr. kg. = 30 kr., svarer det til 3.373.260 kr

Skema over økonomisk støtte

År	modtager	penge ydet til forsendelse	penge ydet som direkte støtte
1977	ZANU	2.500 kr	
1978	ZANU	34.200 kr	
1979	ZANU PAC	17.940 kr 9.442 kr	10.000 kr
1981	ERA Demokratisk Kampuchea		15.000 kr 12.500 kr
1982	ERA		49.868 kr (lastbilprojekt)
1983	ERA Demokratisk Kampuchea		37.200 kr 37.200 kr
1984	ERA Demokratisk Kampuchea		39.100 kr 38.300 kr
1985	ERA Demokratisk Kampuchea Dansk Afghanistan Hjælp		35.000 kr 35.000 kr 7.869 kr
1986	ERA Demokratisk Kampuchea Dansk Afghanistan Hjælp		22.264 kr 22.264 kr 22.264 kr

Samlet værdi af støtte:

Tøj og sko (1 Kg = 30 kr)	3.373.260 kr
Penge ydet til forsendelse	64.082 kr
Penge ydet i direkte støtte	383.829 kr
Kunstnerartikler, værdi	7.863 kr
Samlet værdi af støtte	3.829.034 kr